PIERWSZA ŁAWKA · ZESTAW DZIAŁOWY · JĘZYK POLSKI · KLASA 1 LO I TECHNIKUM · ZAKRES PODSTAWOWY

Dział 1. Biblia

Biblia jako księga kultury: fragmenty Księgi Rodzaju, Księgi Hioba, Księgi Koheleta, Księgi Psalmów i Apokalipsy św. Jana w przekładzie Jakuba Wujka; psalm, przypowieść, apokalipsa; motyw i topos; biblizmy i stylizacja biblijna. Dziewięć kart: teoria z wzorcowymi odpowiedziami, ćwiczenia, zadania typu maturalnego, dwie kartkówki (A i B) i sprawdzian (A i B) – z kluczem i zasadami oceniania.

Karta	Temat	Zadania
1	**Biblia – najważniejsze wiadomości** Teoria w pigułce, wzorcowe odpowiedzi, rozgrzewka	4 zad. 12 pkt
2	**Biblia – ćwiczenia** Ćwiczę umiejętności z działu	6 zad. 31 pkt
3	**Biblia – zadania typu maturalnego** Polecenia i punktacja jak na maturze 2027	6 zad. 16 pkt
4	**Kartkówka 1: Stary Testament – Rdz, Hi, Koh – grupa A** 15 minut · 8 pkt	4 zad. 8 pkt
5	**Kartkówka 1: Stary Testament – Rdz, Hi, Koh – grupa B** 15 minut · 8 pkt	4 zad. 8 pkt
6	**Kartkówka 2: psalmy, Apokalipsa, biblizmy – grupa A** 15 minut · 8 pkt	4 zad. 8 pkt
7	**Kartkówka 2: psalmy, Apokalipsa, biblizmy – grupa B** 15 minut · 8 pkt	4 zad. 8 pkt
8	**Sprawdzian: Biblia – grupa A** 45 minut · 28 pkt	8 zad. 28 pkt
9	**Sprawdzian: Biblia – grupa B** 45 minut · 28 pkt	8 zad. 28 pkt

JAK KORZYSTAĆ Z ZESTAWU

- Karta 1 przypomina najważniejsze wiadomości z działu i pokazuje wzorcowe odpowiedzi z wyjaśnieniem – od niej warto zacząć.
- Karta 2 to ćwiczenia na tekstach, a karta 3 – zadania w formule matury 2027 (polecenia i punktacja jak w arkuszach CKE).
- Karty 4–7 to dwie kartkówki (po 15 minut), każda w grupach A i B. Karty 8–9 to sprawdzian (45 minut) w grupach A i B – te same typy zadań i ta sama punktacja, inne treści.
- Klucz na końcu zestawu zawiera odpowiedzi i zasady oceniania zadań otwartych w stylu CKE (co daje 1 pkt, a co 2 pkt).
- Osobny plik „Powtórka" zbiera najważniejsze pojęcia, lektury i konteksty, typowe błędy i test „Sprawdź się".

Materiał oryginalny. Podstawa programowa LO i technikum w brzmieniu z 2024 r. (Dz.U. 2024 poz. 1019). Wymagania: I.1.1, I.1.3–I.1.5, I.1.7, I.1.10, I.1.12, I.1.14, II.2.3, II.2.6, III.2.5. Pisownia według zasad od 1.01.2026. Do użytku własnego i pracy z własnymi uczniami.

PIERWSZA ŁAWKA

Biblia – najważniejsze wiadomości

Teoria w pigułce, wzorcowe odpowiedzi, rozgrzewka

KARTA 1/9

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 12 pkt

PRZYPOMNIJ SOBIE

- **Biblia** (gr. *ta biblia* – „księgi") to zbiór ksiąg uznawanych przez judaizm i chrześcijaństwo za święte. **Stary Testament** powstawał przez wiele stuleci przed naszą erą, głównie po hebrajsku (fragmenty po aramejsku, kilka ksiąg po grecku); **Nowy Testament** spisano po grecku w I w. n.e. Biblia jest też **księgą kultury**: źródłem motywów, symboli, gatunków i związków frazeologicznych całej literatury europejskiej.
- **Najważniejsze przekłady:** Septuaginta (grecki przekład Starego Testamentu, III–I w. p.n.e.), **Wulgata** (łaciński przekład św. Hieronima, przełom IV i V w.), **Biblia Jakuba Wujka** (1599, polski przekład z Wulgaty – z niej pochodzą cytaty w tym zestawie, dlatego Hiob nazywa się tu *Job*, a Kohelet – *Ekklesiastes*), Biblia Tysiąclecia (1965). Numeracja psalmów u Wujka idzie za Wulgatą: psalm „Pan mię rządzi" to u Wujka **Ps 22**, w numeracji hebrajskiej – Ps 23.

Księga (lektura – fragmenty)	Charakter	Główny problem	Motywy i biblizmy
Księga Rodzaju (Rdz)	opowieści o początkach świata i ludzi	skąd się wziął świat, człowiek i zło	stworzenie, raj, upadek (zakazany owoc), Kain i Abel (kainowe znamię), wieża Babel
Księga Hioba (Hi)	księga mądrościowa: rama prozą, poetyckie dialogi	dlaczego cierpi człowiek niewinny	próba wiary, hiobowe wieści, „Pan dał, Pan odjął", Bóg przemawiający z wichru
Księga Koheleta (Koh)	księga mądrościowa, refleksja filozoficzna	czy życie ma sens, skoro wszystko przemija	vanitas – „marność nad marnościami", „nic nowego pod słońcem", „wszystkie rzeczy mają czas"
Księga Psalmów (Ps)	150 pieśni religijnych – liryka	rozmowa człowieka z Bogiem: pochwała, prośba, skrucha, ufność	Bóg – pasterz, „z głębokości wołam" (łac. *De profundis*), godność człowieka
Apokalipsa św. Jana (Ap)	księga prorocza, wizje	jak skończą się dzieje świata	czterej jeźdźcy, Baranek, nowe Jeruzalem, „alfa i omega"

- **Psalm** – pieśń religijna o charakterze modlitwy (I.1.3). Rodzaje ze względu na treść: **pochwalne (hymny)** i dziękczynne, **błagalne**, **pokutne** (wyznanie win, prośba o przebaczenie, np. Ps 129/130 „Z głębokości…"), **ufności** (np. Ps 22/23), mądrościowe. Cechy: zwrot do Boga (apostrofa), podniosły ton, obrazowość, **paralelizm członów** – dwa sąsiednie zdania mówią to samo lub coś przeciwnego tą samą konstrukcją (*Cóż jest człowiek, iże nań pamiętasz? albo syn człowieczy, iże go nawiedzasz?*).

- **Przypowieść (parabola)** – krótka opowieść, w której zdarzenia i postacie mają oprócz sensu dosłownego **sens przenośny** (moralny, religijny); bohaterowie są typowi, zwykle bez imion (ojciec, syn, siewca). Przykład: przypowieść o synu marnotrawnym (Łk 15). **Apokalipsa** (gr. „objawienie") – wizja końca świata i ostatecznego zwycięstwa dobra, zapisana językiem **symboli** (liczby 7 i 12, kolory, zwierzęta); obok obrazów katastrofy zawiera zawsze obietnicę nowego świata.
- **Motyw literacki** – powtarzający się element treści (sytuacja, postać, przedmiot), np. motyw wygnania z raju. **Topos** (gr. „miejsce") – motyw utrwalony w kulturze od wieków i przekształcany przez kolejne epoki, np. **topos Hioba** (cierpienie niewinnego), **vanitas** (marność), bratobójstwo (Kain i Abel), raj utracony (I.1.10).
- **Biblizmy** – wyrazy i związki frazeologiczne pochodzące z Biblii (II.2.6): *hiobowa wieść* (zła wiadomość), *wieża Babel* (zamieszanie, brak porozumienia), *kainowe znamię* (piętno zbrodni), *zakazany owoc* (coś kuszącego, bo zabronionego), *marność nad marnościami*, *alfa i omega* (początek i koniec; ktoś, kto wie wszystko), *syn marnotrawny* (ktoś, kto wraca skruszony).
- **Stylizacja biblijna** (II.2.3) – naśladowanie stylu Biblii: zdania zaczynane od *I…*, *A…* (polisyndeton), paralelizm, powtórzenia i anafory, archaizmy, podniosły ton, przypowieściowość. Przykład w literaturze polskiej: *Psałterz Dawidów* Jana Kochanowskiego (1579) – poetycka parafraza psalmów. **Kontekst biblijny** wykorzystujesz funkcjonalnie: nazwij księgę i motyw, przypomnij jego sens w Biblii i pokaż, co wnosi do interpretacji utworu lub do argumentu.

PRZYKŁADY Z WYJAŚNIENIEM

Przykład 1. Wyjaśnij, dlaczego o złych wiadomościach mówimy „hiobowe wieści".
W Księdze Hioba (1, 13–19) do Hioba przybiegają kolejni posłańcy: jeden donosi o utracie wołów i oślic, drugi – owiec, trzeci – wielbłądów, czwarty – o śmierci dzieci. Każdy przychodzi, „gdy ten jeszcze mówił", więc nieszczęścia spadają nagle i jedno po drugim. Stąd *hiobowa wieść* to wiadomość o wielkim nieszczęściu.
Jak myśleć: biblizm → sytuacja źródłowa w Biblii → znaczenie przenośne dziś.

Przykład 2. Rozstrzygnij, czy przypowieść o synu marnotrawnym jest tylko opowieścią o rodzinie. Uzasadnij odpowiedź.
Nie. Na poziomie dosłownym to historia ojca i dwóch synów. Jezus opowiada ją jednak faryzeuszom, którzy szemrzą, że „przyjmuje grzeszniki" (Łk 15, 2): ojciec to Bóg, który czeka na grzesznika i przebacza mu bez wyrzutów, młodszy syn – człowiek, który się nawraca, a starszy – ci, którzy uważają się za sprawiedliwych i nie umieją cieszyć się z cudzego powrotu.
Za co CKE daje punkt: za rozstrzygnięcie **i** uzasadnienie, które pokazuje oba poziomy znaczeń – samo „to przypowieść" nie wystarcza.

Przykład 3. Wskaż środek stylistyczny w zdaniu „Czas płakania i czas śmiania, czas narzekania i czas tańcowania" (Koh 3, 4) i określ jego funkcję.
To **antyteza** (przeciwstawienie płaczu i śmiechu, narzekania i tańca) połączona z **anaforą** i **paralelizmem** (powtarzane „czas…", ta sama budowa członów). Rytmiczne zestawienie przeciwieństw pokazuje, że życie składa się ze sprzecznych doświadczeń, a każde ma swoją porę – świat ma porządek, którego człowiek nie ustala.
Jak myśleć: nazwa środka to połowa odpowiedzi; punkt daje dopiero **funkcja** – co ten środek mówi o świecie tekstu.

ZADANIA

Zadanie 1. Przyporządkuj księgom biblijnym ich główny temat. Wpisz właściwą literę.

___ / 4 pkt

1. Księga Rodzaju	a) cierpienie człowieka niewinnego
2. Księga Hioba	b) marność i przemijanie wszystkiego, co ziemskie
3. Księga Koheleta	c) początek świata i człowieka, pochodzenie zła
4. Apokalipsa św. Jana	d) koniec świata i zapowiedź nowej rzeczywistości

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

Zadanie 2. Uzupełnij zdania. Wybierz wyrazy z ramki.

___ / 4 pkt

Wulgata Septuaginta 1599 1965 Psalmów Rodzaju Apokalipsa

1. Łaciński przekład Biblii, którego autorem jest św. Hieronim, to _____.
2. Jakub Wujek wydał swój przekład Biblii w roku _____.
3. Sto pięćdziesiąt pieśni religijnych zawiera Księga _____.
4. Ostatnią księgą Nowego Testamentu jest _____ św. Jana.

Zadanie 3. Które wyrażenie nie jest biblizmem? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

___ / 1 pkt

A. wieża Babel **B.** hiobowa wieść **C.** zakazany owoc **D.** syzyfowa praca

Zadanie 4. Oceń prawdziwość zdań. Wpisz P (prawda) albo F (fałsz).

___ / 3 pkt

1. Stary Testament został w całości spisany po grecku.	**P**	**F**
2. Przypowieść ma oprócz znaczenia dosłownego także znaczenie przenośne.	**P**	**F**
3. W Apokalipsie ważną rolę odgrywa symbolika liczb, np. siedem i dwanaście.	**P**	**F**

Biblia – ćwiczenia

Ćwiczę umiejętności z działu

KARTA 2/9

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 31 pkt

Zadanie 1. Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania. ___ / 5 pkt

Wszystkie rzeczy mają czas

Wszystkie rzeczy mają czas, a swym zamierzonym biegem przemija wszystko pod słońcem.
Czas rodzenia i czas umierania, czas szczepienia i czas wyrywania tego, co szczepiono.
Czas zabijania i czas leczenia, czas rozwalania i czas budowania.
Czas płakania i czas śmiania, czas narzekania i czas tańcowania.
Czas rozrzucania kamieni i czas zbierania: czas obłapiania i czas oddalania się od obłapiania.
Czas nabywania i czas utracania: czas chowania i czas odrzucania.
Czas darcia i czas zszywania, czas milczenia i czas mówienia.
Czas miłowania i czas nienawidzenia.
Czas wojny i czas pokoju.

Księga Koheleta 3, 1–9, przekład Jakuba Wujka (wyd. 1923) (domena publiczna).

1.1. Wypisz z fragmentu dwie pary wyrazów o przeciwstawnym znaczeniu. ___ / 1 pkt

1.2. Nazwij dwa środki językowe, które budują rytm tego fragmentu. ___ / 2 pkt

1.3. Wyjaśnij własnymi słowami myśl „Wszystkie rzeczy mają czas". Czy według autora człowiek może zmienić ten porządek? ___ / 2 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

Zadanie 2. Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania. ___ / 6 pkt

Hiobowe wieści

A gdy dnia jednego synowie i córki jego jedli i pili w domu brata swego pierworodnego, Przybieżał poseł do Joba, któryby powiedział: Woły orały a oślice paszono podle nich, I przypadli Sabejczycy i zabrali wszystko i czeladź mieczem pozabijali, i uszedłem ja sam, abych ci oznajmił.

A gdy ten jeszcze mówił, przyszedł drugi i rzekł: Ogień Boży spadł z nieba, i uderzywszy na owce i sługi, spalił je, i wybiegałem się ja sam, abym ci oznajmił.

Ale gdy i ten jeszcze mówił, przyszedł inny i rzekł: Chaldejczycy uczynili trzy hufy i rzucili się na wielbłądy i zabrali je i pachołki pozabijali mieczem: a tylkom ja sam uciekł, abych ci oznajmił.

Jeszcze ten mówił, ali drugi wszedł i rzekł: Gdy synowie twoi i córki jedli i pili wino w domu brata swego pierworodnego, Znagła wiatr gwałtowny przypadł od strony pustynie i zatrząsł czterema węgłami domu, który obaliwszy się przytłukł dzieci twoje, i pomarły, i wybiegałem się ja sam, abych ci oznajmił.

Tedy Job wstał i rozdarł szaty swoje, i ogoliwszy głowę, upadłszy na ziemię, pokłonił się, I rzekł: Nagom wyszedł z żywota matki mojéj i nago się tam wrócę: Pan dał, Pan odjął: jako się Panu upodobało, tak się stało: niech będzie imię Pańskie błogosławione.

W tem wszystkiem nie zgrzeszył Job usty swemi i nic głupiego nie wyrzekł przeciw Bogu.

Księga Hioba 1, 13–22, przekład Jakuba Wujka (wyd. 1923); w tym przekładzie Hiob nosi imię Job (domena publiczna).

2.1. Wypisz trzy nieszczęścia, o których dowiaduje się Job. ___ / 2 pkt

2.2. Wyjaśnij, jaką funkcję pełni powtarzane przez posłańców zdanie „uszedłem ja sam, abych ci oznajmił”. ___ / 2 pkt

2.3. Oceń postawę Joba wobec nieszczęść. Odwołaj się do jego słów: „Pan dał, Pan odjął”. ___ / 2 pkt

PIERWSZA ŁAWKA

Zadanie 3. Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania. ___ / 6 pkt

Pan mię rządzi

Pan mię rządzi, a ninaczem mi schodzić nie będzie.
Na miejscu paszy tam mię posadził: nad wodą posilenia wychował mię.
Duszę moję nawrócił: prowadził mię ścieżkami sprawiedliwości dla imienia swego.
Bo choćbym też chodził w pośród cienia śmierci, nie będę się bał złego; bowiemeś ty jest zemną: laska twoja, i kij twój, te mię cieszyły.
Nagotowałeś przed oczyma memi stół na przeciwko tym, którzy mię trapią: utłuściłeś olejkiem głowę moję: a kielich mój upojający jak kosztowny jest.
I miłosierdzie twoje pójdzie za mną po wszystkie dni żywota mojego: i abym mieszkał w domu Pańskim na przedłużenie dni.

Księga Psalmów, Psalm 22 (w numeracji hebrajskiej 23), przekład Jakuba Wujka (wyd. 1923) (domena publiczna).

3.1. Wypisz dwa wyrażenia, które przedstawiają Boga jako pasterza. ___ / 1 pkt

_____

_____

3.2. Określ, jakie uczucie wyraża osoba mówiąca w psalmie. Uzasadnij odpowiedź jednym cytatem. ___ / 2 pkt

_____

_____

3.3. Uzupełnij informacje o utworze. ___ / 3 pkt

1. gatunek: _____
2. rodzaj ze względu na treść: _____
3. fragment, w którym osoba mówiąca zaczyna zwracać się wprost do Boga: _____

Zadanie 4. Przyporządkuj biblizmy do ksiąg, z których pochodzą. Wpisz je do właściwej kolumny. ___ / 8 pkt

zakazany owoc kainowe znamię hiobowa wieść marność nad marnościami
nic nowego pod słońcem alfa i omega czterej jeźdźcy Apokalipsy wieża Babel

Księga Rodzaju	Księga Hioba	Księga Koheleta	Apokalipsa św. Jana

Zadanie 5. Wyjaśnij znaczenie wyróżnionych biblizmów. Zapisz je własnymi słowami. ___ / 3 pkt

1. Po awarii w firmie przez cały dzień spływały *hiobowe wieści*. → _____
2. W tej dyskusji nikt nie słuchał drugiej strony – zrobiła się prawdziwa *wieża Babel*. → _____
3. Zdrada przyjaciela została z nim na zawsze jak *kainowe znamię*. → _____

Kartkówka 1: Stary Testament – Rdz, Hi, Koh – grupa A

15 minut · 8 pkt

KARTA 4/9

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 8 pkt

Zadanie 1. Przyporządkuj wydarzeniom księgi, w których są opisane. Wpisz właściwą literę. ___ / 3 pkt

1. rozmowa Pana z szatanem o wierności sprawiedliwego człowieka	a) Księga Rodzaju
2. wygnanie pierwszych ludzi z raju	b) Księga Hioba
3. rozważania króla o przemijaniu wszystkiego „pod słońcem”	c) Księga Koheleta

1 ____ 2 ____ 3 ____

Zadanie 2. Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.
Według Księgi Rodzaju człowiek został stworzony ___ / 1 pkt

A. na wyobrażenie i podobieństwo Boże.
B. w dniu siódmym, gdy Bóg odpoczywał.
C. z ognia wykradzionego bogom.
D. przed światłem i niebem.

Zadanie 3. Wyjaśnij, co oznaczają słowa Hioba „Pan dał, Pan odjął”. ___ / 2 pkt

Zadanie 4. Wyjaśnij, na czym polega topos Hioba. Podaj przykład sytuacji z życia lub z kultury, do której można go odnieść. ___ / 2 pkt

PIERWSZA ŁAWKA

Sprawdzian: Biblia – grupa A

45 minut · 28 pkt

KARTA 8/9

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 28 pkt

Zadanie 1. Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania. ___ / 5 pkt

Job przeklina dzień narodzin

Potem Job otworzył usta swe i złorzeczył dniowi swemu, I mówił:
Niech zginie dzień, któregom się urodził, i noc, w którą rzeczono: Począł się człowiek.
Dzień on niech się obróci w ciemności, niech się o nim nie pyta Bóg z wysoka, i niech nie będzie oświecon światłością.
Niech go zaćmią ciemności i cień śmierci, niech go osiędzie mrok, a niech będzie ogarnion gorzkością.
Noc onę ciemny wicher niech osiędzie, niech nie idzie w liczbę dni rocznych i niech nie będzie policzona w miesiącach.
Noc ona niech będzie opuściała, ani chwały godna!
[…]
Niech się zaćmią gwiazdy mrokiem jéj! niechaj czeka światła a nie ogląda, ani wejścia wstawającéj zorze!
Iż nie zawarła drzwi żywota, który mię nosił, ani odjęła złego od oczu moich.
Czemum w żywocie nie umarł, wyszedłszy z żywota wnet nie zginął?

Księga Hioba 3, 1–7. 9–11, przekład Jakuba Wujka (wyd. 1923) (domena publiczna).

1.1. Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe. ___ / 1 pkt

1. Job złorzeczy dniowi swoich narodzin.	**P**	**F**
2. Job prosi Boga o przywrócenie utraconych dóbr.	**P**	**F**
3. Job żałuje, że nie umarł zaraz po narodzeniu.	**P**	**F**

1.2. Wyjaśnij, jaką funkcję pełnią w tym fragmencie obrazy ciemności. ___ / 2 pkt

1.3. Porównaj postawę Joba z tego fragmentu z jego reakcją na pierwsze nieszczęścia („Pan dał, Pan odjął…"). Wskaż **jedną** różnicę i ją wyjaśnij. ___ / 2 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Biblia – kartkówki, sprawdzian, powtórka – język polski, kl. 1 LO (zakres podstawowy)

Podgląd pokazał 10 z 33 stron. Pełna wersja: 33 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Karta 1: Biblia – najważniejsze wiadomości – 4 zadania, 12 pkt
- Karta 2: Biblia – ćwiczenia – 6 zadań, 31 pkt
- Karta 3: Biblia – zadania typu maturalnego – 6 zadań, 16 pkt
- Karta 4: Kartkówka 1: Stary Testament – Rdz, Hi, Koh – grupa A – 4 zadania, 8 pkt
- Karta 5: Kartkówka 1: Stary Testament – Rdz, Hi, Koh – grupa B – 4 zadania, 8 pkt
- Karta 6: Kartkówka 2: psalmy, Apokalipsa, biblizmy – grupa A – 4 zadania, 8 pkt
- Karta 7: Kartkówka 2: psalmy, Apokalipsa, biblizmy – grupa B – 4 zadania, 8 pkt
- Karta 8: Sprawdzian: Biblia – grupa A – 8 zadań, 28 pkt
- Karta 9: Sprawdzian: Biblia – grupa B – 8 zadań, 28 pkt Karta 1 przypomina najważniejsze wiadomości i pokazuje wzorcowe odpowiedzi z komentarzem.

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail
pierwszalawka.pl/material/polski-liceum-klasa-1-dzial-01-biblia